

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

XVII. évfolyam

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2010. Karácsony

Karácsonyi melléklet

VALÓDI VÁRAKOZÁS

Mitől fénylik évről évre olyan titokzatosan advent négy hete... mitől olyan örömteliek az adventi fények... sejtelmek, emelkedettek, ünnepek...?

Egy tágra nyílt tekintetet látok az időben... csodálkozó nagy barna szempárt... figyelme szállingózó hópelyhekbe – élete első hóesésébe – kapaszkodik... szabályos hókristályalakzatokba, melyek szabálytalanul és hosszasan kavarnak, pörögnek, táncolnak, bukdácsolnak, mígnem puhán hullnak alá... kabátra, bojtos sapkára, csizmáskákra... az utca villanylámpái alatt siklik a szán, nyomvonala egyre mélyül... fenn, szórt fényekben, fehéredő háztetők, kertek örökzöldjei... messze a gát ködökbe vesző fehérsége... hóroppanások, fekete károgó szárnyasuho-gás... befagyott holtágon végetnemérő, kipirult kacagások... visszaverődő, távoli gyermekzsivaj...

Valahol egy sötét színpadon Bach-zene szól... apró mécsesek gyulladnak... fent és lent, elől és hátul... közel és távol... múlt és jövő hálójában... parányi csillagok... egyszer csak megszólal valaki... hangja együtt mozdul zenével és fényekkel, lassan hömpölyög át a színháztermen, díszpáholyok, bársonyszékek között, mennyezeti freskókon, aranyozott cirádákon... a várakozás szentségéről beszél...

„Mire is várakozunk advent idején? Jézus születésére, arra hogy a teremtt világban maga a teremtt Isten is testet öltön. Arra várakozunk, ami már réges-rég megtörtént.

Ez a magatartás, ez a várakozás nem új. A felületen az ember köznap

életét mindenkor könyörtelenül meghatározza az idő három – múlt, jelen és jövő – látszatra összehétközhetetlen fázisa. A felületen igen. De nem a mélyben. Ott, a mélyben mindig is tudta az emberiség, hogy tér és idő mechanikus határait képes elmosni a minőség, a jóság, a szépség és az igazság ereje.

A minőség ideje időtlen. Amikor Bach passióját hallgatjuk: honnét szól ez a zene? A múltból? A jelenből? A jövőből? {...} Egyszerre szól mindenfelől.”

A bársonyos szempár most végigpásztázza az ódon épület falait... apostolok szakálla lebben, amikor a kovácsoltvas ajtó

kitárul... a templom félhomályából Árpád-házi királyok, evangelisták, szentek lépnek elő... Erzsébet kötényéből rózsák hullnak, míg Margit foszladozó ruháján átizzik a fény... karjait széttárva gyöngéd szeretettel hív a betlehemi éjszakába... s valóban... a lezáruló égbolt sötétjében felragyognak a csillagok... angyalszárnyak az istálló fölött... állatszemek villannak a sarokban... s a szalmaágy mondhatatlan egyszerűségében felsír a Gyermekek...

A karzatról mennyei hang szól... orgona bűg... az időben Bach muzsikál...

„Az adventi várakozás lényege szerint: várakozás arra, Aki van; ahogy a szeretet misztériuma sem egyéb, mint vágyakozás az után, aki van, aki a miénk.”

A nagy barna szempár a Fiúisten arcát kutatja... teljes figyelmével fordul az elcsendesedő Kisdedhez... észre sem veszi, hogy mellételepednek királyok és hercegek, vértanúk és szentek, előljárók és névtelenek, tehetősök és koldusok... mindenki a jászolra figyel...

„Advent idején mi arra várakozunk és az után vágyódhatunk: ami megtörtént, és akit kétezer esztendeje jól-rosszul a kezünk között tartunk. Vágyódunk utána és várakozunk rá; azzal hogy Isten beleszületett az időbe, módunkban áll kiemelkedni az időből.”

Kinn felnyílik az éjszaka... zuhog a hó... **valódi várakozásban** született meg a Gyermekek.

Polányi Éva

(Az idézetek Pilinszky János A várakozás szentsége című írásából valók, a kép az endrői templom betlehemes figurái.)

Kegyelemteljes, békés karácsonyt kívánok minden kedves Olvasónknak!

Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn

Havas Krisztus-kereszt az erdőn
Holdas, nagy, téli éjszakában:
Régi emlék. Csörgős szánkóval
Valamikor én arra jártam
Holdas, nagy, téli éjszakában.

Az apám még vidám legény volt,
Dalolt, hogyha keresztre nézett,
Én meg az apám fia voltam,
Ki unta a faragott képet
S dalolt, hogyha keresztre nézett.

Két nyakas, magyar kálvinista,
Miként az Idő, úgy röpiünk,
Apa, fiú: egy Igen s egy Nem,
Egymás mellett dalolva ültünk
S miként az Idő, úgy röpiünk.

Húsz éve elmúlt s gondolatban
Ott röpi a szánom az éjben
S amit akkor elmulasztottam,
Megemelem kalapom mélyen.
Ott röpi a szánom az éjben.

Toldalagi Pál: Gyermekkoromban volt ilyen Ferenczy Béninek

Gyermekkoromban volt ilyen
puha és szép este. A lámpák
szirmai egyre hullanak
s fognak hullni egy éjszakán át.
Derengenek az udvarok.
Az utcák folyamai szépen
hőmpölyögnek föl és alá
a fénytől felbontott sötétben.

Jó érzésekkel a világ
Egyszerre csordultig telik meg.
Ezen a napon született
keleten az isteni kisded.
Párát fujó barmok között,
a holdvilágtól szinte halvány,
nagy éjszakában úgy feküdt
meztelenül, pusztá szalmán,
hogy a pásztorok, akiket
hozzá a csillag vezetett el,
csak néztek rá örvendező

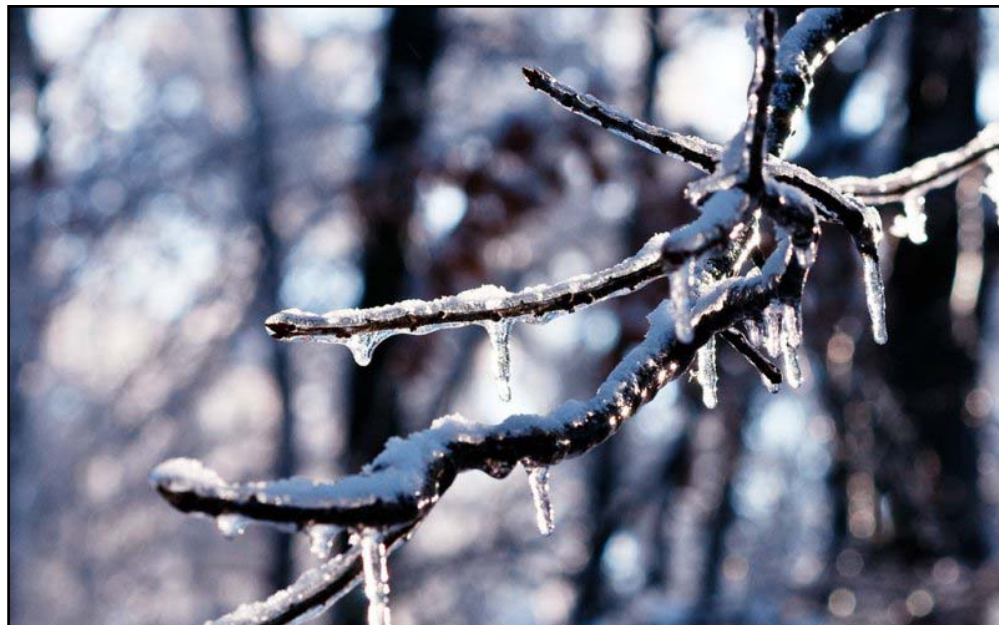
és karikára nyílt szemekkel.
Heródes pedig, a király,
nem alhatott e csecsemőtől,
kit a szegénység fogadott
ezen a világon először.

Engem harmincnyolc éve már
ez a történet elvarázsol.
Megjelenik és kivezet
az érzelmek sivatagából,
hogy az eleven szeretet,
a betlehemi gyermekisten,
ahogy szoktatják a vadat,
egész magához szelidítsen.

Szilágyi Ferenc: Decemberi dúdoló

Két-három napja havazott még
most meg már mintha tavaszodnék:
rigót röpített az ág;
lent rongyos, lompos hófoltokban
didereg a világ
de már tavaszról álmodik
a köd-foltozta ég:
civakodó szellőivel
megpiszkálja tüzét:

a hófolt szürke hamuja
alatt százezer ibolya
kék öröklángja ég!

Tamási Áron: Karácsonyi pásztorocskák

A szabad tűzhelyen, a betlehemi majorban, hajladozik a tűz aranylángja. Csordapásztorok melegednek a tűznél, melynek a fénye átvilágít az időn, és emlékezni serkent engemet is.

Tizenhárom éves voltam, s vezére a zsenge pásztoroknak. Ezek a pásztorok mind korombéli fiúk voltak, akiket gondosan megválogatva vettünk fel a nyájba. Amikor a kör bezárult, kiosztottuk a szerepeket. Elsőnek vezért választottuk, aki majdan, karácsony este, a belső beköszöntőt is mondani fogja, mindama leányos házaknál, ahova behatolunk. Aztán választottunk külső beköszöntőt, aki az ajtón kívül fog szólni, és hát meg is küzd azzal a másik nyájjal, amelyiket ott találunk esetleg a háznál. Utána kijelöltük a tűzmestert, aki vezényli az üdvözlő puffanásokat; majd megválasztottuk az énekvivőt és a mókamestert, nemkülönben a nagymondót, aki mindenkit le fog torkollni, szükség esetén még lódítva is éktelenül.

S aztán tanulni kezdtünk.

Így készültünk a szent hadjáratra, a karácsonyi kántálásra, s vártuk a napot és tele lélekkel az estét, amikor aranyfényrel felragyog a betlehemi csillag.

S végre a föld örömet kiáltott az égre, és az örömet kiáltott a földre.

Karácsonyeste lett.

Az áradó örömben úgy ringott a völgyben a falu, mint a békesség tava. S a tóban egybegyűlt a tizenkét zsenge pásztor, mint tizenkét aranyhal. Elindultunk kövér örömmel, s miközben úsztunk a patyolat estében, felzengett szívünkéből az ének. Szállott az ének, és zengedezve hirdette, hogy a betlehemi híradár a mi falunkba is hullatott egy tollút. Hullatott egy tollút a kicsi nép ismeretlen falujába; s öröm nyugodott azon, ami hullt, és piros megemlékezés a szegények felől.

Így énekeltünk, s haladtunk lassan a falu között, a fehér holdvilágon; s miközben haladtunk, imitt és amott is felzengett az örömnóta, s úgy világított valahány ének az éjszakában, mint a pászortűz lobogása.

A falu is megbolydult egészen.

Megbolydult, mert a reménység öröme szállotta meg az embereket, s kisöpörte szívükből az esztendő gondjait. Csak éneket termelt a száj vagy jó szót. A vérből sem hullott indulat azon az este, hanem megnyugodva csörgedezett a vér, akár Betlehemben a patak, minek a vizéből szelíden ittak a csordapásztorok gazdátlan juhait.

A házak tetején a hó világított, bent a szobákban pedig szelíden a lámpa.

S amikor valahonnét, úszva a holdvilágon, felhangzott az ének, leányocskák fürkésztek az ablakon át, s úgy várták madaras szívvel a zengő sereget.

Megálltunk egy ház előtt, mely első volt a tervezetben. Lázár gazda lakott a házban, s volt neki egy lánya is, aki két bimbót a rózsabokorról már leszakított. Hát azon a kapun, örömhír énekszóval, bátran bevonultunk, s még fent az ereszen is, az ajtó előtt, énekeltünk egyet. Amikor ezt sikeresen elfújtuk, hagyottunk módosan egy kevés csendet, majd felcsendült a külső beköszöntő hangja, mondván a megkívánt harsány hangon:

*Örülj és örvendezz, nemes házigazda:
Kigyúlt a világnak Betlehem csillagja.
Örülj és örvendezz, kedves háznak népe,
Hogy ide vezérelt a csillagnak fénye.*

A csillag fénye szerencsés csendbe merült. Vagyis, bent a szobában, nem volt egy másik nyáj, amelyik belülről, valami elmés kérdéssel, rögtön megtámadott volna.

Így aztán csak Lázár gazda szólt nekünk ünnepélyesen, mondván:

*Jónál jobb hírt hoztok, halljuk valahányan:
Gyertek azért beljebb, akármilyen bátran.*

S a szó végére meg is nyitotta nekünk az ajtót; s mi pedig egyenesen cérnasorban, mint a vadlibácsskák, bevonultunk az ünnepi szobába.

Nekem, mint belső beköszöntőnek, a sor fejenél kellett állanom, s állottam is milyen szívesen! Katonás léptekkel elővezettem a sort, úgyannyira, hogy a léniát, ha valami hiba lenne benne, gyorsan kiigazítsák; s majd egy negyed fordulattal, egyszerre és valahányan, frontot vettünk pattanva a ház gazdája felé, ki a feleségével és a leányocskával ott állott várokozva az asztal mellett.

S abban a percben, amint a csizmácskánk szára megcsattant a fordulatban, jobb kézzel és egyetlen villanó mozdulattal, levettük a fejünkről a kucsmát, és én pedig hangzatosan megszólaltam, mondván:

Ahol a nap felkél, ama tájról jöttünk,
Hírmondás kedviért nagy utakat tettünk.
Mert szólott egy csillag, éppen felkelőben,
Hogy gyorsan induljunk éjféli időben.

Napkelet országból így el is indultunk,
S ezen kedves házba hozott el az utunk.
Dicséretét zengjük Júda nemzetének,
Mert kinyílt virága Dávid vesszejének.

Származásunk felől sem hagyunk kétségben,
Vagyis bajban nőttünk, s tartós szegénységben;
S kik a juhnyáj után vénen vánszorognak,
Fiai vagyunk mi csordapásztoroknak.

De hát ez voltunkat az Úr nem tekinté,
Hanem angyalával nekünk megjelenté,
Hogy földre lejöve világ megváltója,
Kinek a mi nyájunk igaz szószólója.
Ámen.

S erre az „ámenre”, de abban a pillantásban, puszkaporos pisztolyával, a lábszára mellett a pádimentum felé, oly nagyot puffantott a tűzmester, hogy a lámpában a láng és a pironkodó kislány megriadt egyaránt.

Mi pedig harsanva mondtuk a lövésre:

- Szent jó estét kívánunk!

Ezzel aztán a szertartás madara el is szállt. A sor megbomlott, mosolyra derültek a szemek és öröme az arcok. Szíves szóval a gazda is biztatni kezdett minket, hogy vegyük közre az asztalt, s üljunk le. Köszöngöttük a szíves szót, s mint nagyra becsült férfiak, ki-ki a megillető helyre le is ült. A kislány pedig, mint nyíló háziasszony, kolbászt hozott az asztalra, s egy cserépfazékban töltött káposztát. A kolbász még csereszegett a forró zsírban, s rotyogott majdnem a káposzta is. Szokás szerint, s hogy az éték is csillapodjék még valamicskét, a gazda szilvapálinkát töltött, s a kised Jézusra köszöntötte, aki éppen akkor nagyon fázódott a barmok között.

Aztán enni kezdtünk.

S evés közben egyre jobban megeredt a szó, mely a betlehe-

mi pusztáról lassankint hazarepült, s kezdett megtelni derűvel. Vagyis az ideje megjött a játéknak, melyet előre megbeszeltünk. Ránéztem hát a mókamesterre, s így szóltam:

- Messze van még az idő, amikor szakálla lesz.

- Kinek?- kérdezte a kislány.

- Aki ma született, annak- feleltem.

Tudván, hogy a Kisedről beszélek, pírba borult a kislány arcocskája. Mi kedvesen nevtünk a rózsaszínű zűrzavaron, a mókamester pedig színre lépett, s így szólt:

- Hát én megelőztem az időt, hallják-e!

- No, s az hogy történt?- kérdezte a gazda.

A mókamester helyzetet vett, s kanyarítani kezdte a történetet, mondván:

- Hol van az a harcsafűrész, te legény?- kérdi apám a tegnapelőtt reggel. –A helyin van- mondom neki, mire apám szól ismét: - Hát ha a helyin van, akkor kondorítsd össze, mert megyünk s levágjuk azt a nagy fát a Csorgónál.

Itt megereszkedett egy kicsit a szóval, s folytatta:

- Hát mi el is mentünk, s egy óra alatt megérkeztünk, abban az irgalmatlan nagy hóban. Megkerültük a nagy fát, s a töviről szíjjelpallottuk azt a rengeteg havat. Aztán térdre ereszkedtünk, s neki a fűrész a fának; s oly lelkünkéből húztuk, hogy a fa ágain reszketett a hó. Node, haladtunk is dicséretesen, mert egy félóra múlva, mint egy recsegő zuhatag, földre dőndült a fa. S a dőndülés után ahogy a verejtéket le akarám vala törölni a homlokomról, hát odapillantottam a fa csonka törzsökére, de fel is akadt rögtön a szemem, mert a fatörzsök fehér lapján nem semmit láttam, hanem az elszomorodott Jézus szakállas fejét.

- Jaj, igazán?!- mondta a kislány, mire a mókamester még bizonykodott is, mondván:

- A béka a hitetlenek nyelvire rakja a tojásait, ha nem így volt.

Éppen tettük volna, hogy tünezzünk a nagy csodán, de akkor megszólalt a nagymondó, s tiszte szerint így szólt:

- Aszemmi, hallják-e! Hanem János keresztapám a múlt héten egy vaddisznót lőtt, jó nagy vadkocát. Otthon neki is állott mindjárt, hogy felhasítja; s ahogy ott előttünk éppen felvágja vala a hasát, hát a hasadékból két vadmalac szökött elő.

- Jaj, csakugyan?!- mondta ismét a kislány.

- Bizony- fűzte tovább a nagymondó. – De keresztapámnak is volt esze bezzeg, mert hogy megjegyjeze azt a két vadmalacot, a fülit mindjárt béhasította mind a kettőnek; s aztán elcsapta őket az erdőre, hogy majd jövőre meglője őket, mint kész disznókat, s jogos tulajdonait.

- Aj, beh okos volt!- ámult a kislány.

- Okos – okos – nézett a kislányra a mókamester. –De aki elbeszélte, az sem ingyen tette, mert igen nézi a maga fülit.

Megrebbent rögtön a kislány, s a két tenyerével eltakarta mindjárt a két fület; s a két szemé pedig fényben röpdösött, mint két cseppecske madár.

Mosolyogtunk is rajta, de szerettük is.

S kedvelt ő is minket, úgy emlékszem, mert elmenőben virágot tűzött a sapkáinkra. S mi azokban a virágos kucs mákban rázendítettünk egy új énekre; s a patyolat estében zengedezve haladván egy másik lányos ház felé, ragyogott nyilván a mi szemünk is, mint a betlehemi csillag.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület *

Főszerkesztő: Iványi László * Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 1. Tel., Fax: (66) 283-940 (20) 9457-843 varosunk@gmail.com *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Polányi Éva, Sóczó Géza, Dr. Szabó Béla, Dr. Szonda István * Lapzárta minden hónap 20. napján *

Felelős kiadó: Vaszkó András * Megjelenik minden hónap első hétvégéjén, Interneten minden hónap elsején *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: (70) 566-39-88

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: varosunk@gmail.com